

залежно від можливостей експлуатації доцільно виокремити одноразові і багаторазові. Залежно від мети запуску розрізняють транспортні, дослідницькі, розвідувальні апарати тощо.

Література

1. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір від 14 січ. 1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text

2. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами 29 бер. 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text

3. Про космічну діяльність: Закон України від 15 лист. 1996 р. № 502/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502>

4. Международное космическое право: учебник / отв. ред. А.С. Пирадов. Москва: Международные отношения, 1997. 205 с.

5. Agreement among the Government of Canada, Governments of the Member States of the European Space Agency, the Government of Japan, the Government of the Russian Federation and the Government of the United States of America Concerning Cooperation on the Civil International Space Station 29.01.1998. URL: https://www.unoosa.org/pdf/limited/c2/AC105_C2_2013_CRP24E.pdf

УДК 378.1:574(075)

Чеховська І.В., д.ю.н., професор,

Топчій В.В., д.ю.н., професор,

Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА - ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Питання кліматичних викликів та екологічних загроз актуалізували наукові дискусії в українському суспільстві щодо зміни підходів до користування природними ресурсами. Відповідно, науковці та практики спільно підтримують позицію про необхідність посилення екологічної освіти як одного зі способів підвищення ролі екологічної культури суспільства. Україна має одне із найбільш адаптованих до стандартів ЄС законодавство в екологічній сфері, розгалужену систему державного управління охорони навколишнього середовища, значну кількість громадських екологічних організацій та рухів, знаних експертів, окремі екологічні партії, проте дієвість і результативність даних інституцій є досить низькою. Сьогодні Україна посідає 60 місце серед 180 країн світу за екологічною ефективністю. Такі дані наводить Environmental Performance Index 2020 [1]. Це пояснюється низьким рівнем екологічної

культури та свідомості в суспільстві, не ефективною державною екологічною політикою, не економним ставленням суспільства до природних ресурсів, використанням застарілого технічного обладнання, яке є енергозатратним тощо.

Загалом, система цінностей людини прямо впливає на формування у неї певного типу екологічної свідомості. Залежно від світоглядної концепції екосвідомість може бути: антропометричного типу (людина і її потреби є на першому місці), природо центричного типу (природа є вища по ієрархії й важливіша від людини та її потреб), екоцентричного типу (збалансоване та гармонійне співвідношення між потребами, розвитком людини та довкіллям) [2]. Відповідно, на базі індивідуальної свідомості формується екологічна свідомість суспільства в цілому, поведінка та ставлення до природних ресурсів та способів їх використання та збереження. Вважаємо, що підвищення рівня екологічної культури в напрямку формування егоцентричного типу особистості, шляхом впровадження якісно нових екологічних цінностей та стандартів, дасть можливість підвищити рівень екологічної культури суспільства та змінити ментальні установки українців.

Першою основою екологічної освіти має бути родина, адже «сім'я покликана стати колыскою екологічної культури. Саме в сім'ї маємо засвоїти, як правильно використовувати речі, дбати про чистоту і порядок, з повагою ставитися до місцевої екосистеми, навчитися азів енергоефективності, сталого споживання та дружнього ставлення до природи» [3]. Основна мета екологічної освіти в дитячому віці – це відійти від споживацького, прагматичного типу свідомості, яка притаманна особливо дітям до формування нейтрального чи альтруїстичного типу екологічної свідомості дитини як такого, при якому в подальшому практично будуть використовуватися екологічні знання і навички в інтересах захисту довкілля. Особливістю цієї освіти має бути проведення занять в доступній, часто ігровій формі, що спростить сприйняття нових знань легко, практично та як елемент певних життєвих навичок та процесі навколо нас.

Наступним етапом вивчення екологічної освіти є школа, де набуватимуться основні екологічні знання та формуватимуться базові установки та ціннісні орієнтири. У вищих навчальних закладах навчання екологічної культури матиме свої особливості, адже екологічні дисципліни вивчатимуться крізь призму економічного, юридичного характеру, а саме правового забезпечення та захисту екологічних прав тощо.

На нашу думку, використання подібної моделі екологічної освіти забезпечить поступальну екологізацію освіти за принципом від простого до складнішого, від сім'ї до ВНЗ, що дасть можливість набуття

екологічної компетентності та культурних установок.

Сьогодні є потребою часу, щоб «у сучасних умовах глобальної екологічної кризи майбутній спеціаліст у певній галузі повинен володіти глибокими професійними знаннями, спираючись на власну екологічну свідомість, вирішувати практичні завдання у професійній сфері з урахуванням екологічного чинника» [2]

В рамках моделі партнерства, яка передбачає участь різних суб'єктів щодо формування екологічної культури, вважаємо, що доцільно долучити до освітньої діяльності громадські організації та політичні партії. Їм слід відійти від пошуку шляхів лобювання окремих вузьких екологічних проектів та ініціатив на державному та місцевому рівні до глобального екологічного всеобучу молоді, формування нового типу екологічного мислення та свідомості молодого покоління.

Подолання екологічної кризи залежить від зміни ставлення людини до природи як суспільної цінності та її відносин з іншими людьми щодо використання природних ресурсів. Подібна зміна підходів можлива лише через систему поступального навчання новим навичкам бережного відношення до природи та екосистеми суспільства.

Вважаємо, що необхідно розробити на державному рівні стратегію екологічної освіти із залученням фахівців різних галузей знань для формування комплексного підходу до її змістовного наповнення.

Література

1. Велика промислова екологізація або Як здійснюють екомодернізацію підприємств у ЄС? URL: <https://ecolog-ua.com/news/velyka-promyslova-ekologizaciya-abo-yak-zdiysnyuyut-ekomodernizaciyu-pidpryyemstv-u-yes> (дата звернення 26.01.2022 р.)

2. Куць Н. Екологічна свідомість українців & довкілля. Аналітичний документ. URL: <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/ekosvidomist.pdf> (дата звернення 24.01.2022 р.)

3. Сім'я покликана стати колискою екологічної культури: 14 важливих думок зі Звернення щодо екологічної ситуації. Інформаційний ресурс Української Греко-Католицької Церкви. URL: <http://news.ugcc.ua/> (дата звернення 24.01.2022 р.)